16de Jaargang | Curacao den 27sten Mei 1899. | No. 804

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, Nº 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja
Un number só fl. 0,20.

Curaçao, 26 Mei.

De Katholieke Kerk

TEGENOVER

DE MODERNE MAATSCHAPPIJ.

Onder de Augustuszon van Afrika lag vóór eeuwen de groote denker en Heilige, de kerkvader Augustinus op zijn sterfbed. Het was een bang sterfbed : want van alle zijden bedreigden groote gevaren de Kerk van Afrika in 't bijzonder en de Katholieke Kerk in 't algemeen. Uit het noorden rukten de Germanen, uit Spanje Vandalen op om, tegelijk met de oude beschaving, tevens het Katholicisme te verdelgen, dat bovendien door de ketterij der Arianen bestookt werd. Toch wanhoopte Augustinus niet ; hij had als een ziener in de toekomst de harmonie aanschouwd, die uit den chaos zou voortkomen en hij had de christelijke wereldorde ai verheerlijkt in zijn *Civitas Dei*, zijn "Stads Gods."

Ook thans bedreigen evenals in Augustinus' dagen de schrikkelijkste gevaren de Kerk, maar gelijk zij de ineenstorting der oude beschaving te boven kwam en daarop de nieuwe volken beschaafde, zoo zal zij ook thans de stormen trotseeren om haar taak te vervullen tegenover de moderne maatschappij.

Er wordt wel beweerd dat de Katholieke Kerk niets meer te zeggen heeft aan onze moderne maatschappij, die zij niet weet te verstaan, wijl zij verouderd is en versteend in haar dogma's, maar gelijk een kortelings overleden professor aan een der Nederlandsche universiteiten, Dr. Allard Pierson, gezegd heeft, is de Katholieke Kerk nog vol levenskracht, oud en altijd nieuw, zich nimmer herhalend, maar steeds verjeugdigend, veranderend naar de uitwendige omstandigheden, maar onveranderlijk naar de ziel.

Inderdaad heeft die Kerk nog steeds haar zending te vervullen tegenover de moderne maatschappij. Hoe ontzaglijk toch de krachten dier maatschappij zich ontwikkeld hebben, zij heeft behoefte aan een leidend beginsel van opperste rechtvaardigheid. Waar die rechtvaardigheid ontbreekt, daar gevoelen de volken, hoe groot en machtig ze mogen wezen, zich ongelukkig ; het is als ademden zij in een atmosfeer, waaraan het onmisbare levenselement ontbreekt.

Hoe verpletterend drukt niet op de volken de last van het militairisme met zijn staande legers ! De bewonderenswaardige vooruitgang der middelen van verkeer, de vorderingen der wetenschap, alles wordt dienstbaar gemaakt aan de kunst der verdelging. Er is geen plaats meer voor de kleine staten. Zij verzinken, terwijl de groote machten zich groepeeren tot kolossale centrums van geweld. Tot welke ontzettende botsingen kan die hoog opgevoerde spanning niet leiden !

De volkeren sidderen als zij er aan denken, en gevoelen te midden der heerschappij van het geweld, de behoefte aan rechtvaardigheid.

Vandaar de blijdschap, waarmee de stem van den keizer van Rusland vernomen werd, die van gerechtigheid en vrede sprak. Het besef dat die moeten terugkeeren, is zoo diep, dat niemand, geen machthebber aan het woord van den czaar zijn instemming heeft durven onthouden.

En toch is die onmisbare gerechtigheid niet bereikbaar, omdat de menschheid in zich zelve niet het richtsnoer voor het recht kan vinden : dit moet haar door een hoogere macht worden geopenbaard. Buiten de Katholieke Kerk is geen op hechte gronden steunende moraal, dus ook geen rechtvaardigheid.

Alzoo heeft de Katholieke Kerk tot de moderne maatschappij haar woord te spreken, tegenover haar een grootsche zending te vervullen.

Zij staat tegenover de moderne wereld met haar vaste, onveranderlijke dogma's, met haar heerlijk stelsel van leeringen, een wijsheid en wetenschap, niet van gisteren, maar van eeuwen.

Zij kan wijzen op een onafgebroken rij van groote wijzen en denkers, omvattende een Augustinus, een Athanasius, een Basilius, vervolgens de groote wijsgeeren der middeleeuwen, die, over de zeventiende eeuw heen, zich weer aansluiten bij de groote geesten van den nieuweren tijd. Zij kan wijzen op een reeks van Pausen, opklimmende tot Petrus, op wien Christus zijn Kerk heeft gebouwd. Zij kan optreden met het gezag, dat zij ontleent aan haar Goddelijken Stichter. En de volken, rondtastende in het duister, aanschouwen in Leo XIII het licht aan den hemel, dat hen veilig kan geleiden op den weg der gerechtigheid, gelijk de Ster der wijzen hen voorlichtte naar de Kribbe van Bethlehem.

Maar behalve aan die vaste wijsheid, die stellige waarheid, welke alleen de Katholieke Kerk bezit, heeft de moderne maatschappij ook behoefte aan liefde. In onze tijden heerschen alom haat, wrok, verbittering. En waar nu is de liefde te vinden, die deze felle vijandschap kan verzoenen, tenzij in de Katholieke Kerk, die zich steeds als een moeder heeft ontfermd over de zwakken en kleinen, die de hoogste liefde heeft betoond tegenover het kind, die de liefde heiligt van bruid en bruidegom, die den priester de liefde en de toewijding instort tot vervulling van zijn heilig ambt, die de zusters van liefde bezielt tot haar zelfopofferenden arbeid tot heil van den evenmensch ?

En de Katholieke Kerk kan aldus met de hoogste wijsheid en de hoogste liefde de moderne maatschappij tegemoet gaan, omdat zij alleen ten volle den Christus predikt met zijn leer van liefde, zoo treffend uitgedrukt in die twee woorden, waarvan het eene ons tegenklinkt van het kruis : „Zoo lief heeft God de wereld gehad"; en het andere woord : "Zoo iemand zegt dat hij God liefheeft en zijn broeder haat, is de waarheid niet in hem."

En bij die wijsheid en die liefde, waarmee de Katholieke Kerk de moderne wereld kan redden, heeft zij bovendien haar onvergelijkelijke kracht. Er is niets zoo poover en zoo onnoozel als het zeggen der ongeloovigen, dat de Kerk haar tijd gehad heeft en weldra zal verdwijnen. Dit weerspreken de feiten ten duidelijkste : alom openbaart zij de jeugdigste levenskracht.

Men wijst op het verval der Romaansche volken en schrijft dit aan het Katholicisme toe; maar 't is juist, wijl die volken zich van het Katholicisme afgewend hebben, dat zij ten ondergang gedoemd zijn; zij ondervinden de straf voor hun afval. Zien wij echter de niet-katholieke volken: Duitschland, Engeland, Amerika, welke vlucht neemt daar het Katholicisme!

In Duitschland vormen juist de katholieken, tegen wie de Cultuurkamp ondernomen werd, thans de toongevende partij. Een katholiek bekleedt den voorzittersstoel in den Rijksdag en het volk dankt zijn sociale wetten juist aan het Centrum, dat eenmaal als staatsgevaarlijk gebrandmerkt en bestookt werd.

En dan in Engeland en Amerika, hoe wint daar de Katholieke Kerk niet ontzaglijk veld! En eindelijk in de nieuwe werelddeelen, onder de nog onbeschaafde volken, hoe brengen daar de geloofsverkondigers niet alom de blijde boodschap!

Neen, de Katholieke Kerk is niet stervende, maar leeft integendeel machtig op in onzen tijd, en het is geen opflikkering als van het licht, dat spoedig zal worden uitgedoofd, maar onsterfelijke levenskracht.

FEUILLETON.

HONOR I COMBATE.

(2)

Es portret grandi di color den camber di senjora Von Glockner tabata di un parcementoe sorprendente. E no a haja es moza boenita, ma huiciosa ; den su cara hende por mira firmeza di caracter, ma tambê temperamentoe excitante i pasionar.

E tabata sinti pa su verdriet no solamente es compasion, koe hombernan di bon sintimentoe ta sinti pa lágrima di muger, ma pa dolor koe a causéle pa maltrato di es mondi, a haja despues di loké el a mira, resonancia den su alma. Si es sacerdote no tabata conocé henter su pena, é tabata conbencir, koe un moza manera é lo no ta asina disgustar pa un cos di poco importancia.

Pensando el a sigi su camina ; el a sigi té na fin di camina i el a hajé riba terreno di *Amalienhof*.

Un bista riba su olosji a bisé, koe é mester pura pa é jega promer koe ora di coeminda. Es bon ricibimentoe koe el a haja cerca es amigoe bieuw di su tata, a haci doblemente necesario pa é observa puntualmente coestumber di es bieuwnan ai. Pa esai, sobrar di camina el a haci purar i hustamente un cuarto pa ocho el a alcanza su obheto.

***

Hustamente ora senjora Von Glockner tabata para den un comedor simpel na un kasji abrir i koe é tabata doena es criar un teblatji coe un canica di sucoe, un botter di rom i dos tajor di porcelana, Steinfels a jega na porta i el a a puntra un poco excitar :

— Mi por drenta ?

— Si bo ta trecé algoe, bo drenta, el a haja pa respondi coe e mes tono.

Un wowo carinjoso di es cara frescoe di es digna matrona tabata miré i el a sigi papia :

— Pues drenta ! Diez.... no diez-un. I toer ta bo mes a tira ?

Mi sol ! Otto tabata confirma su palabra. Bo a keré, koe es droemidor lo no tabata por, no ta berde, senjora ?

— Mi ta masjar contentoe, un boz a interrumpié.

Sin koe Hans Otto ni es senjora a ripara, su esposo bieuw a drenta. El a poné su garoti diki na un hoeki, el a cologa su petji i é tabata mira coe atencion na olosji di Schwarzwalder.

Algun minuut despues koe olosji a anuncia koe é ta bai bati ora, porta a abri. Nan a sinta na mesa pa bai comé.

Despues di algun tempoe Von Glockner a poné cuchioe i forki un momentoe abao, el a haci un senjal coe su esposa i el a tira un bista riba es hoben. Despues el a hiza su scouder impacientemente, manera el kier a bisa : Toch no por keda scondir. I dirigiendo na su muger é dici furioso :

— Diabel a bolbé los riba *Hartenstein*.

Sin a larga es participacion ai inkieté, es muger a puntra trankil :

— Ta ki nobo bo tin atrobé, Frans ?

— Ningun nobo ! solamente es manera loco di haci koe nan tin aja, el a respondé. Mi a tendé awé, koe es mondi di *Haya* ta na fiernoe atrobé. Mara diabel por caba coe nan.

Na principio es miserabel a biaha un dos siman coe nos Erna i é tabata tira placa afor coe mân jen for di bentana, mientra koe aki ta bai pa su cuenta, nan ta trata coe es miserabel na *Dornstein* i naturalmente nan no ta bisa nada na es mucha, tantem koe papelnan di bende no ta reglar i firmar. Mi ta bolbé bisa : mara diabel por caba coe né !

— Dios warda nos, koe ta bieuw caba, es senjora di cas a interrumpié. Bo ta henteramente trastornar. Mi ta spera, koe den bo cuidao pa e mucha, lo bo ta exagera peligro.

— Ai, Marie, no haci mi falsoe. Mi sabi toer cos perfectamente. Erna tabata masjar bon i masjar contentoe, ora mi a bai bahé for di tren ajera. Bo ta keré koe lo é tabata excitar, si lo é tabata sabi caba di es mondi ?

Senjora Von Glockner a sagudi su cabez coe compasion. Pa casualidad el a drai mira Hans Otto, i el a admira di mira Hans tabata scuché coe un atencion particular.

— Bo a tendé caba di bendementoe, mi kerido Steinfels ?

—Si, senjora, el a respondé dilatando.

Como es senjor di cas no a toema ningun noticia di es combersacion, Steinfels no por a papia nada di loké el a contra den es mondi. Ma toch el a haja ocasion pa esai. Nan tabatin coestumber, despues di comida, di reuni den un cuarto ; expresamente el a keda sol coe es senjora di cas ; Von Glockner tabata strobar di ta cerca, pa motiboe di un asuntoe di su coenucoe. .

Es cuarto ai a forma un compania social. Moderno i den es sentido ai elegante, es mueblonan di mahoc koe a bira pretoe, no tabata ; es sofá i stoelnan lo a haci es impresion di simpleza di es mobilario mas fuerte ainda, si es portretnan di lesji dorar, adornonan di cos precioso koe ta riba comode i

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Havennieuws.

Komende van St. Thomas is laatstleden Zaterdag de Fransche kabelboot *Pouyer Quertier* hier binnengevallen. Maandag vertrok dit stoomschip uit onze haven naar Maracaibo tot inspectie der lijnen Maracaibo-Coro en Maracaibo-Curaçao.

⁂

Daar het Duitsche stoomschip *Helvetia* Maandag bij het binnenkomen niet draaien kon in de haven zelf, werd doorgestroomd naar het Schottegat. Door den hevigen wind werd echter het schip in zijn bewegingen tegengewerkt en zoo geraakte het bij het wenden op een zandplaat, doch kwam spoedig weer vlot. Hr. Ms. *Sommelsdijk* verleende assistentie.

⁂

Donderdagmiddag heeft H. M. korvet *Sommelsdijk* de haven verlaten en koers gezet naar Aruba.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven :

Rafael Lopez Baralt, M. B. Casseres, Donald Delph, Manie Elsevijf, Vidal Gonzalez D., Jaime Harris, Martina Migeli, Martijn van Nijtto, Hilario de l. Para (2), Catarina Penso, Gaspar Ramos, Maria Reobordo, Dorotea Wieske, Juan G. Zuñiga (aang.)

Politiezaken.

Deze week kwam de zaak van den moord te Bonaire, die in de Kerstdagen gepleegd werd, hier voor het gerecht. Vele getuigen waren opgeroepen ; de eisch was acht jaren gevangenisstraf.

Een "vertrouwbare" courant.

In haar nummer van gisteren zou men zeggen, dat de *Curaçaosche Courant* op den weg van beterschap is, tenminste dat zij beproeft dien op te gaan.

Aangaande den moord van Rijssel geeft zij nu haren lezers het volgende bericht :

Le dossier de l'affaire Flamidien.... va être renvoyé au juge d'instruction, la chambre des mises en accusation ayant relevé une irrégularité contre la loi de 1897, relative au flagrant délit.

Dan helaas, het Fransch heeft onze oude tante in haar goeden wil booze parten gespeeld. Indien zij ooit Fransch geleerd heeft, is zij het nu geheel kwijtgeraakt ; of wel, het Fransch van vóór ongeveer zestig jaar, toen zij nog op school ging, moet anders geweest zijn dan dat van thans.

De arme sukkel had de vorige week in den *Amigoe di Curaçao* zoo iets gelezen van *Flamidien, instructie, flagranten*, woorden ongeveer gelijkluidend met termen, die voorkomen in het Fransche bericht. Zij wilde toen zeker zijn van haar zaak, nam daarom het Hollandsche bericht uit den *Amigoe* over, en triomfankelijk kondigde zij haren lezers aan, dat zij nu erin geslaagd was *een vertrouwbare vertaling* te leveren van hetgeen in het Fransch stond opgeteekend.

Had het goede mensch voldoende Fransch gekend, dan zou zij dadelijk bemerkt hebben, dat het bericht van den *Amigoe* volstrekt geen vertaling was van hetgeen de Parijsche bladen, welke de *C. C. zegt* te lezen, meldden over den moord van Rijssel.

Het Hollandsche bericht van den *Amigoe* luidt aldus :

De kamer (van inbeschuldiging stelling) heeft de tot heden gevoerde procedure tegen broeder Flamidien *vernietigd.* Zij heeft de conclusies van Mr. Chesnelong aangenomen, die bewees dat de instructie in flagranten strijd met de wet was.

Voor iemand, die bewijst zoo weinig Fransch te verstaan als onze oude tante, vinden wij het wel vrij brutaal te durven zeggen, dat men het bericht der *C. C.* leest *in de couranten van Parijs*, alsof *alle* Parijsche bladen ter beschikking van dien berichtgever zijn en hij alles begrijpt, wat in die bladen geschreven staat. Doch men ziet het meer : verwaandheid moet dikwijls aanvullen wat aan kennis ontbreekt.

Voor het overige zullen wij de *Curaçaosche Courant* nu maar stilletjes laten bazelen en zeuren ; haar kindschheid neemt in den laatsten tijd schrikbarend toe en met kindsche menschen valt niet te redeneeren.

scoorstein, si també riba bentana no tabatin flor i jerba scohir, koe no a bin haci e cuarto biboe i boenita.

Muchoe dia caba Hans Otto tabata conocé coestumber di es senjora di cas ; el a regla es scherm di un lampi di Japan koe el a hala poné meimei di un mesa rondor grandi i el a spera té koe el a haci algun movecion pa é bai sinta den hoeki di sofá na su comodidad. Despues Hans a bai sinta su dilanti.

Tan pronto també koe trabaonan di brei tabata preparar i koe es senjora di cas a coeminza su trabao coe atencion, Steinfels tabata conta su encuentro.

— Mi ta bai haci bo un pidimentoe, senjora. Conta mi algo di es senjornan di *Hartenstein.* Mi ta tendé nan nomber toer dia coe un cos of otro, sin ta comprendé nada drechi.

— Bo ta poco mas purar koe mi, el a respondé amistosamente. For di awé coe frecuencia nos lo ta na relacion coe Hartenecknan, pa esai no ta nada mas koe hustoe, koe mi poné bo na altura di toer es asuntoenan ai.

Despues es senjora bieuw a coeminza coe su cuenta ; es anguanan di brei koe tabata bai bini den su mân coe ligereza, tabata companja su palabranan coe un sono suave.

(*E ta sigi.*)

Ingezonden Mededeelingen

NEDERLAND.

De Vredesconferentie.

Bij het afdeelingsonderzoek over het door den minister van buitenl. zaken aangevraagde crediet van *f.* 75.000 ter ontvangst van de Ontwapeningsconferentie, hebben de Katholieke leden in de verschillende afdeelingen eene gelijkluidende nota overgelegd, houdende protest tegen de niet uitnoodiging van den Paus. De nota luidt als volgt :

De ondergeteekenden gebruik makende van het hun door art. 26 van het Reglement van Orde verleende recht, wenschen de volgende beschouwing aan de aandacht der regeering te onderwerpen.

Met groote bewondering en instemming hebben zij het voorstel van Z. M. den keizer van Rusland tot het houden der Vredesconferentie vernomen. De keuze onzer Residentie als zetel der bijeenkomst begroeten zij als een hulde aan onze natie. Zij wenschen dan ook tegen deze edele poging tot het verminderen der oorlogslasten en het voorkomen van bloedigen krijg allerminst in verzet te komen, daarin geleid door het hooge voorbeeld van hun glorierijk regeerende Paus Leo XIII, die over het streven van den grootmachtigen Tsaar den zegen van den Koning des Vredes heeft afgebeden.

Zij zijn echter van meening, dat het van hoog belang is te weten, welke verantwoordelijkheid op de Nederlandsche Regeering rust ten opzichte der uitnoodiging aan de verschillende Souvereinen en Staten gericht.

De hierin opgesloten vraag wordt door hen gesteld met het doel om tot klaarheid te komen over de met niet geringe verbazing en met rechtmatig leedwezen vernomen uitsluiting van den H. Stoel en van de twee Zuid-Afrikaansche Republieken.

Zij achten het daarom van gebiedend belang, dat aan de Kamer mededeeling worde verstrekt van de volledige met betrekking tot genoemde uitsluitingen tusschen onze en de overige Regeeringen gevoerde correspondentie, hetzij door overlegging ter griffie ter inzage alleen voor de leden, hetzij door openbaarmaking als nadere toelichting van het wetsontwerp.

Naar men doet opmerken, moet, in afwijking van hetgeen de *Oficina Maritima* van 18 Mei ll. op gezag van een Berlijnschen dagblad-correspondent mededeelde, de reden waarom het Haagsche gemeentebestuur van meening is, dat 't niet tot zijn taak behoort de vredesconferentie eene ontvangst te bereiden, hierin gelegen zijn, dat de conferentie eigenlijk niet bijeenkomt in den Haag, doch in de aangrenzende gemeente Wassenaar, waaronder het Huis ten Bosch gelegen is.

Alle maatregelen van openbare orde, zullen dan ook worden genomen in overleg met den burgemeester van Wassenaar of het gemeentebestuur, aldaar.

Bolland contra Schaepman.

Het eerste gedeelte is verschenen van Bolland's antwoord aan dr. Schaepman. Wij kunnen niet nalaten, als een hulde aan den stijl van den Leidschen hoogleeraar, er een enkele zinsnede aan te ontleenen.

Misschien komt Schaepman nog eens tot de openlijke bekentenis van het onzeglijk onwaardige, dat er voor een denkend mensch in liggen moet, zich door eene kerkelijke macht met den achtergrond, de geschiedenis en den aard van het pauselijke Rome zijne meeningen en daden zonder eigene stem te moeten laten voorschrijven, ja zich te laten bezigen als een blind woedende koppensneller, wien de wapenen om zoo te zeggen in de hand worden gestopt, en die dan als "hocloe balang" eener vuilaardig persoonlijk wordende bende woest aanvliegt op den schrijver van een zakelijk vertoog, eenen schrijver wiens vrijere studie nu eenmaal ook eigene inzichten en een zelfstandiger plichtsgevoel in haar gevolg heeft gehad.

Ondenkbaar is het niet, dat hij zich over zijn gedenkwaardigen "Bolland en Petrus," het geschrift met den onbetamelijken titel, hartgrondig nog eens schamen leert ! En blijkt hij te oud om in de open lucht der geestesvrijheid zijn bestaan te leeren winnen of zijn denkvermogen te verdraid om in dezen nog te leeren: beproeft hij nogmaals, mijnen aanval op onze Nederlandsche afdeeling der Roomsche vesting van internationale duisternis af te slaan met galmende zinnen, waarin geschimpt maar niet weerlegd wordt, dan zal ik mij troosten met de gedachte aan den vervulden plicht, bedenkende dat eene zaak als deze tijd behoeft, en inmiddels tegenhouden niet hetzelfde als verdrijven heeft te heeten.

De Residentiebode merkt hier zeer terecht aan :

Indien dr. Schaepman zich over iets schaamt, dan zal het wel wezen dat de beroemdste onzer hoogescholen een leeraar telt, die zulk een barbaarsch Hollandsch schrijft. En daarin zal hij niet alleen staan.

⁂

De liberale *Arnhemsche Courant* had gehoopt op de bezadigdheid van den heer Bolland. De *Gelderlander* vroeg haar nu, of haar hoop was vervuld. Waarop de *Arnh. Ct.* schreef :

Zonder eenig voorbehoud erkennen wij, dat de Leidsche hoogleeraar onze verwachting beschaamd heeft, dat hij zijnen bestrijder een lesje in zelfbeheersching zou geven, en met de *Standaard* zijn wij 't eens, dat prof. Bolland in den strijd voor hetgeen hij waarheid acht, op betreurenswaardige wijze afwijkt van de Leidsche traditie, zooals zij door mannen als Kuenen, Fruin en Dozy is gevormd.

....De Leidsche hoogleeraar in de wijsbegeerte doet, blijkens zijn gemis van verdraagzaamheid en van eerbied voor ander overtuiging, niet onder voor den ketterjager en den meest verblinden zeloot, als hij zich niet ontziet dr. Schaepman een „aan de Kerk verkocht rhéteur" te noemen en de geloovigen "kuddedieren", die "schaapachtig voorvaderlijke woordverbindingen nazeggen."

Het is wel een bedroevende leering, welke uit dezen onverkwikkelijken strijd te putten is, dat wetenschap en kennis nog geen waarborg blijken voor werkelijke beschaving.

BUITENLAND.

Rome.— Een particulier schrijven, dat de *Maasbode* uit Rome ontving, gaf bijzonderheden van het plechtig gehoor van den Nederlandschen pelgrimstocht.

Heden 15 April werden wij in plechtige audientie ontvangen door Z. H. den Paus. Zeven en twintig Nederlanders waren tegenwoordig, en bij hen hadden zich aangesloten 19 Belgen.

Ruim 21 minuten na twaalven verscheen Z. H., teerder nog en fijner en meer bovenaardsch, dan wij gedurende de gansche reis hem hadden gezien in onze verbeelding. Als onwillekeurig vielen wij allen op onze knieën neder, knielende met de kreet : „Leve de Paus Leve de Paus-Koning. Leve de Paus, der werklieden." Z. H. met den rustigen, innemenden glimlach van altijd, liep, schoon een weinig gebogen, tamelijk snel naar zijn zetel.

De heer Kieckens van Tilburg, directeur onzer bedevaart, hield een schoone en waarlijk treffende toespraak, waarin hij, uit naam van ons en van allen, die daar achtergebleven waren in het verre

Holland, hulde bracht aan den Paus met de verzekering onzer liefde, en Z. H. geluk wenschte met zijn providentieel herstel.

Dan, — de Paus, gemakkelijk sprekend, zijn woorden begeleidend met het rijke geestesleven, dat uit zijn wezen blikte, sprak over de gehechtheid der Nederlanders aan den H. Stoel, bedankte voor de blijken van gehechtheid welke wij hadden gebracht, en noodigde ons uit op den dag van morgen (Zondag) bij de plechtigheid in St. Pieter te zijn, waar we alle natien der wereld zouden vertegenwoordigd vinden.

De stem van Z. H. was helder, en bijzondere opgewektheid kwam van zijn geheele figuur. Ik kan u den indruk niet beschrijven, dien wij meenamen naar huis van deze plechtige audientie. 't Zien van den zoo levenslustigen grijsaard bracht een zoo geweldige aandoening over ons, als slechts enkele malen in het leven door de ziel kan varen. Bij het feest der kroning, waren alle Hollanders aanwezig. 70,000 menschen waren bij de plechtigheid tegenwoordig. Onder hen de prinses van Zweden en de gravin de Trony.

De plechtigheid duurde twee volle uren. De geestdrift der aanwezigen was onbeschrijfelijk. Men wuifde met hoeden en zakdoeken en de algemeene kreet was: Leve de Paus-Koning. De Paus knielde en stond op zonder eenige hulp. Kardinaal Mazella deed de plechtige H. Mis.

Z. H. was zeer voldaan over den goeden afloop der plechtigheid, en toen hij was teruggekeerd in zijn particuliere vertrekken, zeide hij tot zijn omgeving: „Ik ben zeer blij aan de wereld te hebben kunnen toonen, dat ik nog niet dood ben."

In 't kort, de "Capella papale" heeft een zoo schitterend verloop gehad, als zelfs door de ergste optimisten na de jongste ziekte niet verwacht was.

Alle berichten komen hierin overeen, dat wellicht nooit tijdens de regeering van Leo XIII een feest in de Sint Pieter is gevierd, zoo schitterend en imposant, zoo geweldig indrukwekkend, als de hulde, welke aan Z. H. is gebracht door de "getrouwe Romeinen" en de talrijk naar Rome toegestroomde vreemdelingen. Het sprookje van de gedurige zwakte des Pausen is nog eens afdoende weerlegd, en de geheele Katholieke wereld zal zich gerustgesteld gevoelen nu haar de absolute zekerheid van 's Pausen gezondheidstoestand is geworden.

Frankrijk.—Een geweldige betooging! Onder de gewelven van de kerk van den Rozenkrans te Lourdes 60,000 mannen vereenigd. Veelkleurige vaandels en banieren, bij honderden wapperend over deze menschenzee. Over dit alles heen de zon, sprankelend licht, leven, gloed. Wie dit schouwspel bijwoonde vergeet het niet zijn gansche leven. Die plechtige, telkens herhaalde bevestiging op de vragen door den Eerw. heer Garnier gesteld. Het geloof van die 60.000 mannen in de almachtige voorspraak der Onbevlekte Maagd van Lourdes trof tot in het diepst van het gemoed.

En dan de toejuichingen na de rede van den Eerw. Pater Goffre van de orde der Dominicanen:

Gij zijt naar Lourdes gekomen om in eene algemeene nationale betooging Gods rechten te verkondigen....

Deze rechten zijn voor een eeuw door J. J. Rousseau voor de eerste maal betwist geworden in het *Contrat Social.*

Het resultaat van deze verwijdering van God is geweest, dat men de politiek en de macht in de plaats van het recht heeft gesteld.

De politiek? Zij heeft het socialisme voortgebracht, die de grondwet van het rijk tracht te vernietigen en het anarchisme dat ons zou brengen tot een vreeswekkenden val.

De macht? Zij heeft God verjaagd uit alles, zij heeft ons gemaakt tot een volk zonder geloof en zonder wilskracht. Wat heeft ons ontbroken in 1870? Vaderlandsliefde? Het is voldoende dezen dapperen generaal te aanschouwen die door de helden van Potay begeleid hier is gekomen.

Wat Frankrijk ontbroken heeft? God! Welnu, mijne heeren, wij moeten tot God terugkeeren. Daardoor zullen wij ons ware vaderlanders toonen.

Wat is vaderlandsliefde? Het is een gevoel dat ons doet denken, gelooven en beminnen hetgeen onze voorvaderen dachten, geloofden en beminden.

En onze voorvaderen, van Clovis tot Karel den Grooten, en van Karel den Grooten tot Napoleon, hebben hun geloof onwankelbaar bewaard.

Weleer beloonde God hen en zond hun Jeanne d'Arc!

Wij zijn hier vergaderd om tegen de moderne godloochenarij te protesteeren en het verleden en de hoop haar tegenover te stellen.

Laat de vrijmetselaars eens, gelijk wij, een leger van 60.000 mannen bijeenbrengen!

Als ik u hier zie, mijne heeren, schijnt het mij toe, van de hoogte der pyreneeën gezien, dat Frankrijk een reusachtig schip is, slingerend tusschen twee zeeën. Het schijnt mij toe, dat het der wereld den weg wijst van den vooruitgang en het ideaal.

De banier van Loigny, verscheurd door de Duitsche kogels, bespat met het bloed der helden, was door generaal De Charette medegebracht. Deze had moeite haar te ontplooien, want allen wilden het dierbare doek kussen. De menigte had slechts oogen voor deze vaan. Zij wapperde voor al de andere.

Gij weent, generaal!—riep de gewijde redenaar uit—ween niet, ik kan uwe tranen niet zien vloeien!

De processie van het allerheiligste Sacrament door Lourdes heeft niet minder dan drie uren geduurd, zij had eene lengte van 6 kilometer. Vijftig Zouaven liepen, geschaard om hun vaandel en hun aanvoerder, aan het hoofd. Onmiddellijk achter hen volgden de Vendeesche groepen, de kleinkinderen der heldhaftige soldaten van het H. Hart. Alle blikken der pelgrims en toeristen waren gericht op de groep van het vaandel van Loigny. Deze dierbare relekwie werd waârlijk vereerd.

—In Frankrijk zijn onlangs niet minder dan twee vereenigingen opgericht, om werkzaam te zijn voor de "bekeering" van katholieke priesters tot het protestantisme.

Nederland heeft zelfs het voorrecht, van een dier beide vereenigingen, "l'Oeuvre des prêtres convertis", een filiaal te bezitten, waarvan het bestuur wordt uitgemaakt door professoren en dominées.

Van de andere Fransche vereeniging, te Sèvres gevestigd, is de afgevallen abbé Bourrier, thans predikant, de ziel en de stichter.

Een manifest werd door hem uitgevaardigd, waarin hij een nieuwe vereeniging wil oprichten voor de bekeering van *geheel* Frankrijk tot "het Evangelie"! In zijn tehuis voor afgevallen priesters wil hij alle overloopers opnemen, zonder onderscheid.

"Het is niet goed, zegt het manifest, wanneer men een onderzoek instelt naar het geloof van hen, die Rome verlieten." Hij acht het beter: "dat men hen, die hun kerk vaarwel zeiden, eerst onder dak brengt, om daarna te zien, wat men met hen kan aanvangen."

Dus ook de rampzalige Charbonnel, die zich aan de vrijmetselarij heeft verkocht, maar in Belgie zelfs door liberale en socialistische organen werd uitgejouwd, zal daar, ten einde raad, nog als "bekeerling" terecht kunnen!

Ziedaar wel de practijk van het "uitschot" in beoefening.

Hoe brengt dat azen op "afval" de rondborstige bekentenis in herinnering, die een Protestantsch denker eens deed tot een Katholiek, over de bekeerlingen, aan weerszijden gewonnen:

"Vous autres, vous prenez les meilleurs d'entre nous; et nous, nous sommes reduits à nous contenter de vos *déchets*". — Gij, Katholieken, neemt de besten van ons over; maar wij zijn genoodzaakt ons tevreden te stellen met uwen *afval.*

—De *Nouvelliste* van 24 April bevat de volgende belangrijke mededeeling, waarvan wij het volgende verkorte verhaal doen:

De heer en mevr. Dujardin, wonende Boulevard Vauban, te Rijssel, hebben sedert 32 jaar eene meid in dienst, Justine X. Daags na den moord sprak deze vrouw met eene werkvrouw, die, terugkeerende van eene boodschap, welke zij in de stad had gedaan, zeer ontroerd kwam vertellen aan de dienstbode van Dujardin, dat een jonge knaap, leerling der broeders van rue de la Monnaie, verdwenen was.

Mej. Justine X. was even ontroerd als de andere bedienden, toen hare meesteres haar uitzond met eene boodschap. Zij ging en volgde den Boulevard de la Liberté, toen zij op den hoek der rue d' Orphéon een schoolknaap op haar zag toekomen, die de uniform droeg der broeders maar zonder mantel of pet.

Dit kind, dat er goed uitzag, was rood en scheen buiten adem; hij had een hoepel in de hand. De scholier naderde mej. X. en vroeg haar hoe laat het was.

— Elf uur, zeide deze; maar waarom vraagt gij dat?

— Omdat ik honger heb, en ik van het Deulebosch kom.

— Wat deedt gij daar?

— Spelen.

— Waar gaat gij heen?

— Ik ga naar de Van-de-Weddestraat.

Ziedaar de samenspraak, die in eenige oogenblikken plaats had tusschen de twee personen.

Eenige dagen later was mej. X.... zeer verwonderd, in het portret dat de dagbladen van Gaston Faveaux publiceerden, het kind te herkennen, met hetwelk zij gesproken had.

Zij deelde dit feit mede aan mev. Dujardin, die haar antwoordde, dat zij gedroomd had en Gaston Faveaux Maandagsmorgens niet kon gezien hebben, aangezien het kind Zondags vermoord was. Op dat oogenblik meende iedereen, dat er over dit punt niet den minsten twijfel bestond.

Niettegenstaande die opmerking van mevr. Dujardin, trad Justine X., de eerste maal dat zij eene boodschap te doen had, de zaal binnen van de *Echo du Nord*, waar de fotografie van Gaston Faveaux tentoongesteld was, en met meer zekerheid dan ooit herkende zij het kind, dat zij 's Maandags op den Boulevard de la Liberté had ontmoet.

Niettemin, uit vrees zich te vergissen, durfde zij niets zeggen. Slechts toen de dagbladen de conclusies mededeelden van mr. Chesnelong, die een nieuw geneeskundig onderzoek eischte, juist om te bewijzen, dat de dood niet op Zondag kon worden vastgesteld, begon de meid wroeging te gevoelen over haar stilzwijgen.

Zij was zelfs op 't punt, naar het schijnt, te vragen om als getuige gehoord te worden, toen eensklaps, tengevolge van een rapport van tien regels van dr. Castiaux, het onderzoek door mr. Delalé gesloten werd.

Men begrijpt de verwarring van iemand, die geheel onbekend is met den gang van rechterlijke zaken en die vol angst is, omdat zij reeds zoo lang gewacht had met spreken; mej. X. zweeg dus nogmaals.

Maar nu geheel het onderzoek opnieuw moet begonnen worden, begrijpt men dat de meid niet langer kan zwijgen, te meer daar zij aan verscheidene van hare omgeving reeds alles verteld heeft, waardoor de feiten ook ter kennis der dagbladen zijn gekomen.

Indien deze feiten nu waar bevonden worden, bevestigen zij op merkwaardige wijze de vermoedens van geleerde geneesheeren, die het lijk onderzochten, en verscheidene andere waarnemingen van dr. Castiaux.

Wachten wij nu meer licht af over dit onvoorzien geval, dat een geheel andere wending aan de zaak kan geven.

Het gerucht loopt, dat de rechter van instructie Delalé zijn ontslag zal nemen of ten minste zal vragen, dat een ander rechter met het nieuwe onderzoek gelast worde.

Van den eenen kant wordt beweerd, dat deze beslissing het gevolg zou zijn van de openbare bestraffing, hem door de kamer van inbeschuldigingstelling toegediend; van den anderen kant zegt men, dat Delalé eindelijk inziet, op een valsch spoor te zijn en aan een ander de zorg wil laten, broeder Flamidien in vrijheid te stellen.

't Is de *Croix du Nord*, die deze geruchten meedeelt.

Duitschland. — **In een artikel van den Berlijnschen correspondent der *Nieuwe Rott. Courant* over Duitschland's overzeesche politiek lezen wij het volgende:**

Het is zeker een eigenaardig toeval, dat, op een oogenblik, dat in Duitschland katholiek troef is, Duitschland's optreden in China in verband stond met het vermoorden van katholieke missionarissen; dat het voornaamste politieke resultaat van de reis van den keizer naar Palestina was dat hij de Dormitio voor de katholieke kerk in bezit kreeg: en dat de goede Mataafa, exkoning van Samoa, als beschermeling van de katholieke missie antipathiek is aan de protestantsche zendelingen van Engelsche en Amerikaansche nationaliteit op Samoa. Kortom, het treft erg curieus, dat de Duitsche wereldpolitiek met haar laatste stappen tegelijk ook steeds de wereldlijke belangen van de katholieke kerk in de Levant, in China en de Zuidzee gediend heeft.

Het *Centrum* teekent hierbij aan:

Zou men hier enkel hebben te denken aan toeval?

Heeft een koloniseerende mogendheid niet steeds rekening te houden met de beteekenis, met den invloed der Katholieke Kerk?

Door haar machtig ontwikkeld missiewezen wordt de medewerking dier Kerk voor elke mogendheid een zaak van het hoogste belang.

De katholieke missionarissen zijn in waarheid de pioniers der beschaving.

En het pleit voor den staatsmanszin der Duitsche regeering, dat zij de hulp dier pioniers schijnt te willen op prijs stellen.

— Een hoogleeraar in het staatsrecht, door keizer Wilhelm aangewezen, om Duitschland te vertegenwoordigen op de Haagsche conferentie, blijkt de schrijver te zijn eener brochure, waarin de altijddurende vrede wordt....gehekeld!

De theorie, welke den oorlog veroordeelt, is te individualistisch, heet het bij dezen auteur, die er bovendien sterk op aandringt het „idiote" van den algemeenen vrede krachtig te bestrijden.

Een en ander geschiedt, notabene, met een beroep op het christendom en de Kerk.

Geen wonder, dat verscheiden Duitsche bladen reeds hun verwondering hebben te kennen gegeven over deze benoeming.

Tot verontschuldiging wordt nu, blijkens een telegram uit Berlijn, aangevoerd, dat de professor (Stengel genaamd) zijn opzienbarende brochure vóor zijn benoeming tot gedelegeerde geschreven heeft. Ook is er in den Haag geen sprake van het stichten van den eeuwigen vrede, maar van maatregelen ten behoeve van een humane manier van oorlog voeren en om oorlogen in gevallen, dat er geschillen zijn, die bijgelegd kunnen worden, zooveel mogelijk te voorkomen.

— De Berlijnsche correspondent van *Daily News* zegt echter over deze zaak het volgende:

Eenige dagen geleden vestigde ik de aandacht op de zonderlinge benoeming van Professor Von Stengel als een der afgevaardigden ter ontwapenings-conferentie. Deze benoeming riep groote verbazing te voorschijn, daar de hoogleeraar eenigen tijd te voren een geschrift had uitgegeven, hetwelk in directe tegenspraak was met de edele denkbeelden van den Czaar. Professor Von Stengel heeft nu de tweede uitgave van zijn geschrift uitgegeven en er aan toegevoegd een beschouwing over het dwaze van het Russische voorstel tot ontwapening.

Het zou beter zijn, zegt hij, dat aan de Duitsche natie geleerd werd, dat zij de lasten der bewapening moet dragen in het belang van de nationale eer en de nationale welvaart.

Nog enkele zulke afgevaardigden, en het Haagsche congres zal de onkosten niet waard zijn. Het is onbegrijpelijk, hoe de Duitsche regeering professor von Stengel heeft kunnen kiezen. In elk geval zal de czaar weinig ingenomen zijn met deze keuze.

Spanje.— **De officieele uitslag van de verkiezingen in Spanje is nu bekend geworden. Daaruit blijkt dat 261 regeerings- en 140 oppositiemannen gekozen zijn. Onder de**

eersten scharen zich 180 aanhangers van den minister-president Silvela, 18 aanhangers van den hertog van Tetuan, en 30 katholieken, terwijl er bijna zeker toe gerekend mogen worden 30 aanhangers van Polavieja. De oppositiemannen brengen onder hun vaandel tezamen 86 liberalen van de kleur van Sagasta, 30 Gamalisten, 5 aanhangers van Romero Robledo, 15 republikeinen en 4 Carlisten. Van de socialisten heeft geen enkele candidaat de stembus met een voldoend stemmen-aantal kunnen verlaten. Te Madrid zijn 5 conservatieven en 2 liberalen gekozen. Castelar legde het volgens den officieelen uitslag te Murcia af. Het resultaat beschouwende, is de nieuwgekozen Kamer nog bontkleuriger dan de vorige.

Wat ten slotte de opstootjes betreft die zich tijdens de verkiezing voordeden, werden bij Tortosa bij het bekend maken der stemming twee lieden gedood en een aantal gewond. Nu is het overal weer rustig geworden.

Amerika.—'t Is bijna gekomen tot een Duitsch-Amerikaansch conflict. Dat komt van al die opzweepende courantenartikels, die voor het dralen der fortuin op Manila een reden zoeken, en sinds de laatste maanden Duitschland aanwijzen als den valschaard, die fortuna terughoudt.

Onder den invloed van dergelijke artikelen leefde blijkbaar de zeer besj raakte kapitein Coghlan.

Het volgende geschiedde :

De kruiser *Raleigh* was uit Manila te New-York aangekomen. Van de vele clubs, die de officieren van het oorlogsschip aan haar tafels genoodigd hadden, was de Union League Club de eerste. Kapitein Coghlan hield, zooals dat in het buitenland een vaste gewoonte is, een speech, waaraan een politiek tintje moest zitten. Doch hij deed dit op een zeer onbetamelijke wijze.

Hij ving aan met een relaas van een onderhoud, dat aan boord van een Amerikaansch admiraalschip, dat in den vorigen zomer aan het hoofd der Amerikaansche vloot Manila blokkeerde, had plaats gehad tusschen admiraal Dewey en een officier, die namens den Duitschen admiraal Diederichs zich kwam beklagen over het autocratisch optreden van den Amerikaanschen bevelhebber. Admiraal Dewey was in dit gesprek buitengewoon onbeleefd en al de grofheden, die door hem aan den Duitscher waren toegevoegd, werden nu heel smakelijk door kapitein Coghlan, die bij het onderhoud tegenwoordig was geweest, oververteld. Als knaleffect op zijn speech droeg hij onder aanmoedigend gejuich, een niet onbekend liedje in Duitsch-Engelsch voor, waarin de Duitsche keizer nogal mal wordt voorgesteld.

Na dit eerste diner volgde een gastmaal in een andere club en de speechende kapitein raakte er weer op zijn stokpaardje.

Toen er nog meerdere diners en dus nog meer soortgelijke onbehoorlijke uitlatingen te wachten stonden en vooral toen de bladen trouw verslag gaven van het afterdinnerge-speech van den te welbespraakten zeeman, kreeg kapitein Coghlan van de overheid het bevel aan boord terug te keeren.

Thans komt een telegram uit Washington zeggen, dat de Duitsche gezant Von Holleben bij de Amerikaansche regeering krachtig geprotesteerd heeft tegen het gedrag van kapitein Coghlan.

De Staatssecretaris Hay antwoordde den gezant Von Holleben, dat de toast gehouden werd na een maaltijd in de club en dat er dus geen reden was voor 't Staatsdepartement om handelend op te treden. Het departement van marine was echter volkomen in staat om het geval te behandelen. Kapitein Coghlan had reeds voorloopig bevel ontvangen, zich aan boord van de *Raleigh* te begeven. De Duitsche gezant kreeg volkomen voldoening en zoo is te hopen, dat dit incident weer uit de wereld is.